

DRUŽINSKI PRIJATELJ

peučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijatelj“ v Rojano pri Trstu, št. 3.

Poštno-hranilničnega računa št. 864.139.

Tretji slovenski katoliški shod.

(Dalje.)

V nedelje, 26. avgusta, popoldne ob 3. uri se je vršil na dvorišču Alojzijevejšča občni zbor slovenske krščansko-socijalne zveze. Ta zveza ima namen družiti v medsebojni pomoči vsa nepolitična društva na Slovenskem, kar jih sloni na katoliški podlagi. Zborovanja so se vdeležili tudi vsi trije škofje, goriški, ljubljanski in lavantinski iz Maribora. Med raznimi govorniki, ki so tu nastopili, se je oglasil tudi č. g. Ivan Tul, ki je v kratkih, jedrnatih besedah pojasnil navzočim, kako smo se v zadnjem času začeli tudi tržaški Slovenci gibati in družiti v katoliška društva, dokler smo dočakali, da se je ustanovilo celo v središču Trsta slovensko katoliško izobraževalno društvo.

Ob 4. uri popoldne se je začela prav živahna ljudska veselica v hotelu „Union“. En del občinstva se je zabaval v veliki dvorani, drugi pa na vrtu do poznega večera.

Proti noči se je velika večina priprostega ljudstva, ki so od daleč prišli na shod, zopet odpeljala proti domu. Vendar je bilo naslednja dva dneva še okolo 2000 vdeležencev.

Drugi dan. (27. avgusta).

Prvi dan je imel namen, da zborovalci javno pokažejo svoje versko prepričanje, drugi dan je bil pa dan resnega dela. Ob 8. uri je bila v stolni cerkvi sv.

maša, katero je daroval prevzvišeni knezof lavantinski Dr. Mihael Napotnik. Po končani službi božji pa se je začelo okoli 9. ure ogromno delo, pretresovati in prevdarjati sklepe, ki se imajo zvečer pri skupnem zborovanju potrditi. Posvetovanja so se vršila vsa ob istem času v raznih dvorinah. Vse delo je bilo razdeljeno v 4 dele: v cerkveno-politiški odsek, v odsek za književnost in umetnost, v socialni in organizacijski odsek. Vsakdo je šel, kamor mu je bilo ljubše. Naše uredništvo je imelo v vsakem odseku svojega poročevalca, vendar bi bilo preveč, če bi hoteli natančno poročati o vseh posvetovanjih, dasi so bila nekatera zelo zanimiva in živa. Omejili se bomo le na bolj važno in pa to, kar bolj zanima nas tržaške Slovence.

V odseku za književnost in umetnost je č. gosp. Jakob Ukmar predlagal, naj bi katoliško tiskovno društvo v Ljubljani ustanovilo čim prej svojo podružno tiskarno v Trstu in odprlo ob enem prodajalno pisarniških potrebščin in nabožnih predmetov. Predlog je bil jednoglasno sprejet, vendar nam pove še le bodočnost, če bo kaj vspeha.

Veliko več bo cenjene čitatelje zanimal govor, ki ga je imel č. g. Ivan Tul v socialnem odseku. Njegov govor se peča v prvem delu z izseljevanjem, v drugem pa z varstvom ženstva. Ker je govor za nas v Trstu velevažen, ga navedemo tu dobesedno:

Varstvo izseljencev.

I. Ostani doma.

Slovenč tvoja zemlja je zdrava
 Za pridne nje lega naprava,
 Polje, vinograd, gora, morje,
 Ruda, kupčija tebe redé.

Vodnik.

Ko vidimo, da se dan za dnevom toliko naših ljudi seli v tuje kraje, se nam dozdeva, da so pesnikove besede nekako zastarele in prišle ob veljavo. Ko zremo veliko število slovenskih izseljencev, se nam vsiljuje misel, kakor, da bi sedaj naša *zemlja* ne bila dovolj »zdrava«, kakor da bi njena *lega* ne bila več »prava«, kakor da bi nas ne moglo več hraniti naše *polje*, naši *vinogradi*, naše *gore*, naše *morje* (kako malo koristi imamo Slovenci od morja, — trgovina, ribarstvo, kopelji), naša *ruda*, *kupčija* in, da bi se vsled tega morali obratiti v novi svet po vsakdanji kruh.

Morda pa smo krivi mi sami. Ko bi ne bili več »za uk prebrisane glave«, bi bilo težko pomoči, a na vsak način moramo biti »pridni«.

Lahko pa da tiči vzrok, pravijo nekateri, tudi v *vladi*, ki nam premalo pomaga, posebno s *šolami* in *podporami*, tako da nas naša zemlja ne more več rediti, ali pa dopušča, da nam tujci kruh trgajo iz ust.

»*Stvarnica* nam *ponuja vse*«, kar je potrebno za naš obstanek, »*le zamuditi ne smemo okoristiti se z njo*«.

Vlada nam mora seveda iti na roko, da dobimo dovolj šol, posebno *strokovnih* in da smo varni v svojih podjetjih pred *tujci*. —

Sami pa bodimo pridni in živimo po sv. veri, da si zagotovimo tudi božji blagoslov. Ne dajmo se slepiti po sleparjih, ki nam obetajo v Ameriki srečo in blagostanje. Ni vse zlato, kar se sveti. Že dosti ljudi je šlo v novi svet v upanju, da pomagajo sebi in svojem — a bili so razočarani. Držimo se tedaj, kolikor le moremo rodni tal in ne zapuščajmo jih, ako ni skrajna sila.

II. Če že potuješ, potuj skozi Trst.

Poglavitno pravilo naše bodi: »*Ostani doma*«. Toda tudi to pravilo ima za posameznike lahko izjeme. Tuptam se zgodi, da je marsikdo prisiljen, kakor sam meni, zapustiti svojo domovino in si iskati novo, če ne za vse žive dni, vsaj za nekaj let.

Kdor se je že sam odločil za ta korak po treznem premišljevanju, temu kličemo: »*Bodi previden*«, kod potuješ, ker so ponekod *nevarnosti* za naše izseljence večje kot drugod. Poskrbi si potrebnih *navodil in vozni listek* le od *Rafaelove družbe*, ki je ustanovljena, da brani katoliške izseljence.

Podružnici dunajske Rafaelove družbe se nahajata v **Ljubljani** in v **Trstu**, a dobro bi bilo, ko bi se ustanovila vsaj kaka zastopništva tudi po drugih slovenskih krajih. Neizogibno potrebno pa je ustanoviti novo podružnico družbe na **Reki**. Ker pa je poslovanje družbino brezplačno, treba imeti mnogo udov, ki naj bi z *udnino* družbo podpirali *Seznamimo* svoj narod s to družbo.

Ko se je slovenski izselenec dal od »Rafaelove družbe« zadostno podučiti, naj se vkrci v *Trstu* na ladjo »*Avstrijskega delniškega parobrodnege društva za Ameriko*«.

Trst je za vkrcanje slovenskim izseljencem najpripravljen kraj radi tega, ker

1. V Trstu smo **mi doma** in od tod do Amerike je le ena sama meja, morska gladina.

2. V Trstu imamo »**avstrijsko** parobrodno društvo« in na ladji ostajemo vedno do Amerike pod avstrijskim nadzorstvom.

3. V Trstu lažje uredimo svoje **dušne stvari**. (V Trstu imamo v štirih župnijskih cerkvah slovensko službo božjo, petje, blagoslov, pridige, sv. spoved).

V Trstu ima to parobrodno društvo lasten »**dom za izseljence**«, v katerem dobi do 2000 ljudi zdravo **stanovanje** in tečno **hrano** predno parobrod odpluje.

5. V Trstu **ni treba menjavati** avstrijskega denarja

6. V Trstu skrbi to društvo, da se izseljenci opozarjajo na važne stvari v umljivem **domačem jeziku** (bodisi v napisih, kakor tudi v govoru). Poveljniki, postrežniki, pazniki in zdravniki umevajo naš jezik in med njimi je dosti naših ljudi.

7. Vodstvo društva je zagotovilo prevzišenemu tržaškemu škofu, da priredi posebno dvorano za **katoliško kapelo**.

8. Važno je, da je na ladjah tega društva »**domača kuhinja**« in kdor ni še abstinent dobiva na ladji dvakrat na dan tudi vina

9. Ladje tega parobrodnege društva so **najmodernejšega** sestava in lažje klubujejo morskemu elementu.

10. Društvo je izdalo posebna *navodila za agente*. Iz teh strogih navodil je razvidno, da društvo **ščiti izseljence** in da jih brani pred izkoriščevalci. Agent ne sme nikogar nagovarjati, da gre v Ameriko in sme začeti pogajanje le z onim, ki se je že sam odločil za izseljevanje.

11. To parobrodno društvo se je ustanovilo še le pred dvema leti, a deluje s svojimi 27 ladjami zelo dobro, tako da odpre v zvezi z avstrijskim Lloydom prihodnje leto **ново vožno črto** tudi v Južno Ameriko, (dosedaj je vozilo le v Severno).

12. Društvo upošteva, da so izseljenci, katere prevaža, ponajveč **slovanske narodnosti** (tudi izven Avstrije n. pr. iz Rusije in Balkana).

13. Mogoče se bode s časom doseglo tudi to, da bodo izseljence spremljali posebni **dušni pastirji**. (Španske ladje imajo posebne prostore za bogoslužje. Pri nas imajo to le romarske ladje, na katerih je vsak dan po več sv. ma.). Sedaj je poveljnik ladje sam, ki navadno krščuje na potovanju rojene otroke in ki opravlja neke molitve, ko se v temni noči spušča mrliče v hladni grob morske globine. Ladja se za trenotek vstavi, zastava se potegne v znak žalosti na pol druga, častniki se oblečejo v žalno obleko, mrlič se zavije v rjuho in priveže se mu železna teža, ki ga potegne na dno morja. V mes. maju (letos) sta odpotovali v Ameriko med drugimi dve slovenski dekleti iz Kranjskega po severni Italiji v Genovo in potem v New York. Laški agent je po tretji osebi razpečal dosti listkov med Slovenci in tako spravil z lepimi obljubami tudi te dve dekleti v Ameriko. Za tretji razred je zahteval 250 kron, ko stane vožnja iz Trsta navadno 180 do 185 kron. (V drugem razredu se plača 264 kron, v prvem 384 kron).

Na ladji so imeli potniki jako slabo hrano, a tolažili so se, da bo tam bolje.

Kako se poedinim sedaj godi, ne vemo, le toliko znamo, da je šla ena teh mladenk z enim moškim naprej od New Yorka, med tem, ko so drugo zaprli v eno sobo in jo *držali zaprto cel mesec*. Na koncu meseca so jo spravili zopet na ladjo in jo odvedli — nazaj v Genovo. Koliko je sirota na tej vožnji pretrpela, se ne da povedati. A najbolj jo je mučilo, ko ni bilo na ladji *žive duše, ki bi umeval njen jezik slovenski*. Prišla je vsa zmučena in zbegana v Trst in šes sedaj ne ve, zakaj so jo to-

liko časa držali zaprto in zakaj so jo potem sploh prepeljali v Evropo. Kolikor smo mogli spoznati in izvedeti, ni pri tej osebi nobenega zadržka, ki bi jo po amerikanski postavi izključil od novega sveta.

Ko bi se ta izseljenka bila obrnila do »Rafaelove družbe« za svet in pomoč in ko bi bila potovala čez Trst, bi se ji kaj takega gotovo ne pripetilo tako lahko.

Dotičnega agenta se že zasleduje. To je le en slučaj, toda koliko jih je, katerih ne izvemo! Zatorej izseljenci pozor.

„Družba sv. Rafaela“ daje svojim varovancem posebne priporočne listke, katere je treba vidno nositi (n. pr. na klobuku), potem poznajo družbini **zaupniki izseljence**, za katere hočejo skrbeti. Zaupniki nosijo za znak posebno **sidro** na klobuku ali na prsih. K temu se opaza, da je ta znak še nezadosten. Kdo ima tako dobre oči, da bi zaupnika takoj spoznal? Svetovati bi bilo morebiti posebne kape v živih barvah, ali celo obleko, ali zastavo; po teh znakih bi izseljenci lažje zadeli svoje zaupnike toliko v Trstu, kolikor v Ameriki. Ob prihodu izseljencev v Trst bi zaupnik najel kakega človeka in ga tako opravil, da bi ga ljudje takoj spoznali po omenjenih znakih. Ravno tako bi se moralo zgoditi v New Yorku.

Za izseljence je mnogo vsakovrstnih nevarnosti že na potovanju. Prve dni avgusta 1906 se je **potopila ladja »Siro«** in nad 300 ljudi so zagnili valovi. Julija meseca je ameriška država **vrnila** nad 600 izseljencev, ki niso imeli vseh postavnih lastnosti. Zato ponavljam, **„Ostani doma“ in ce že moraš potovati, potuj skozi Trst na avstrijskih ladjah pod varstvom „Rafaelove družbe“**. (Priporočamo posebno duhovnikom knjižico „Kažipot zn izseljence“, katero je izdal škofijski odbor „Rafaelove družbe“ v Ljubljani).

Varstvo ženstva.

Odkar je nastopila *doba strojev*, postajajo tudi delavci in delavke vedno bolj pravi stroji, ki velikim strojem strežejo. Posebno hudo je zadela ta poplava naše *ženstvo*. V tihi sreči *družinskega življenja*, varne pred svetovnim šumom in hrupom, so naše ženske pridno opravljale raznovrstna ročna dela in živele popolnoma svojemu naravnemu poklicu kot **matere in gospodinje**. Stroji so jim izvili delo in zaslužek iz rok, ter jih nekako prisilili, da zapuste domače

ognjišče in silijo v mesta v **službe** ali pa v **tovarne**.

Najpoprej moramo povdarjati, naj *ostane naše ženstvo, kolikor le možno doma*, ker mu preti drugod mnogo in raznovrstnih nevarnosti.

Ko so pa res primorane, da gredo služiti ali pa delat v tovarne, zaslužijo, da se uredi zanje posebno **varstvo**. Največ slovenskih deklet prihaja **služiti v Trst in v Aleksandrijo**. Toda ravno ti dve mesti sta zanje zelo nevarni. *Sumljivi agentje* krožijo po slovenskih vaseh in vabijo lahko-mišeljna dekleta v lepe in lahke službe v imenitnih družinah. Ti sleparji niso nič drugega, kot trgovci s človeškim mesom. Mar-sikaka Slovenka je tako prišla v satanske mreže in obupno vzdihuje v kaki poniže-valni sužnosti, a skoraj nihče se zanje več ne zmeni. (Zloglasne hiše).

Na Dunaju je nastala *«Avstrijska zveza proti trgovini z dekleti»*. V Trstu ima ta zveza svojo podružnico z jako širnim delokrogom.

Razven te zveze, ki je internacionalna in interkonfesionalna, obstoji v Trstu še **„Katoliška zveza za varstvo brez spremstva potujočih deklet“**. Mnogo — a vedno še premalo — požrtvovalnih gospa in gospic prihaja po vrsti na železnično postajo, da tam sprejme novo došla, neizkusena dekleta. Te **varhinje deklet** nosijo na prsih svetinjico *«Matere Božje dobrega sveta»* na **belo-rumenih trakovih**. Tekom prvega leta svojega delovanja (1905—1906) so rešile 315 deklet, med tem seveda največ slovenskih, ter jih spremile v poštene službe ali pa v slovenski **«Zavod sv. Nikolaja»**, v katerem so dobivale mladenke hrano in stanovanje, dokler niso dobile službe. Ta zavod je za varstvo naših deklet preime-nitne važnosti. — Ko prihajajo v Trst, se jih pošilja v *„Zavod“*. Ko obole, se jih pošilja v *«Zavod»*. Ko izgube službo se jih pošilja v *«Zavod»*. Z materinsko ljubeznijo objema *„Zavod“* vse gojenke in skrbi za njihovo telesno in dušno blagostanje. Pri vsem tem pa moramo pomisliti, da prihaja ta prepotrebni *„Zavod“* večkrat v *materijelne zadrege*. Ker nima lastnih prostorov, mora drago plačevati *stanarino*. Tudi hrana je v Trstu precej draga. Gojenke pa so navadno le uboga dekleta, ki zamorejo le malo prispevati, in še tega ne morejo storiti redno. Zato treba, da se *zganejo usmi-ljena srca* po vseh slovenskih pokrajinah

in z milodari *„Zavodu“* zagotove obstanek. **Hranilnice, županstva, društva, duhovščina in zasebniki** pomagajte *«Zavodu sv. Nikolaja»* v Trstu.

V zavodu iščejo zavetja tudi ona dekleta, ki gredo v Aleksandrijo ali pa se vračajo iz nje. Mladdenke se zatekajo vanj iz vseh slovenskih, da, iz vseh slovanskih krajev. Vodstvo *«Zavoda»* sprejema v o-grambo posebno večje žrtve neusmiljenih družin in išče pravico zanje pri oblastnijah. Mnogo zamotanih slučajev se je že srečno rešilo.

Velika obramba slovenskim dekletom v Trstu je slovenska **ženska Marijna družba**, ki šteje veliko število udiń.

V zadnjem času se je osnovala v Trstu tudi posebna zveza **„Marijin dom“**, ki ima namen, poskrbeti Marijini družbi posebno svetišče in — v prvi vrsti — udińjam zavetišče. Tudi to podjetje se mora vsestransko podpirati, ker ima veliko važnost za **vse slovenske pokrajine**, ker od povsod prihajajo dekleta v Trst.

Slovenska **župnijska knjižnica** v Trstu skrbi za pošteno berilo — V Trstu grozi mnogo nevarnosti posebno onim slovenskim dekletom, *ki niso od tam doma*. Slovenska dekleta iz Trsta in okolice stanu jejo navadno le pri svojih stariših, posebno okoličanska, ki oskrbujejo Trst z mlekom, kruhom, zelenjavo, sadjem, s cveticami itd.

In če že kaka služi, jo domači ljudje večkrat obiščejo, ali pa sama pohiti domov. Domače ženske tudi bolje poznajo pokvarjen svet obmorskega mesta in ne gredo tako lahko na lim.

Na ona slovenska (slovanska) dekleta pa, ki prihajajo v Trst služiti **od daleč**, preže satanovi hlapci kot volkovi na plen. Pred temi je treba braniti poštenje slovenskega ženstva.

Da bodo slovenska dekleta še bolj varna, je potrebno, da se ustanove :

1. Posebne **podružnice** tržaške **„Zveze za varstvo brez spremstva potujočih deklet“** v *Ljubljani, v Gorici, v Celovcu, v Mariboru*, posebno pa še na *Reki* in v *Aleksandriji*.

2. Da se podpirajo, koder obstoje **zavetišča** za brezposelne obolele in ostarele služkinje — in da se ustanove nova, koder jih še ni. —

3. Da se **Marijine družbe** vedno bolj razširjajo.

4. Da **župnijski** uradi, stariši ali pa posebni **ženski odbori v domovini**, večkrat po-

izvedujejo, kako se godi v tujini bivajočim osebam (dekletom).

5. Da se strogo pazi na **posredovalne urade (osebe)**, ki stoje večkrat v zvezi z zloglasnimi hišami.

6. Da se zapreči vsako nepošteno **znanje**. Po mestih, so naša dekleta tudi v tem oziru v veliki nevarnosti. Ne samo to, da se jim usiljujejo kot ženini *tujerodci*, *tujeverci*, *brezverci*, ki nameravajo čisto kaj drugega kot zakon, temveč še celo domačini so jim lahko v nesrečo, ker ne stoje zaročenci in zaročenke pod nadzorstvom starišev.

Veliko pažnjo zaslužujejo tudi **delavke po tovarnah**. Nevarnosti jim prete od vseh strani, posebno po velikih mestih. V žalostnem stanju se nahajajo, kjer niso še organizirane. Tako je n. pr. v Trstu in v okolici okolo 15.000 delavk (med temi tri tisoč šivilj) ki ne poznajo nikake organizacije. Z jako nizko plačo si zaslužijo komaj toliko, da si morajo kupovati neprimerne nečimerne obleke, da se morejo udeleževati izletov, plesov, veselic, gledališč, tudi krčem itd. Te delavke so večinoma Tržačanke laške narodnosti, a tudi naših je med njimi.

Doma s stariši v vednem prepiru, v verskih stvareh mlačne, prepogostoma zabredejo na kriva pota.

Neka še ne 14 let stara deklica je izostala od domače hiše 15 noči. Naposled jo je zasačilo redarstvo, ter jo poslalo v bolnišnico v oddelek za sifilistične bolezni. Da bi se v bolnišnici popravila, je malo upanja, ker prihaja v dotiko s popolnoma *pokvarjenimi tovarišicami* iste bolezni, ktere bi pač morale biti ločene. Tudi *posvetne postrežnice* je ne bodo spravile na pravo pot, ker proti tem se tudi oglašajo opravičene pritožbe še celo od strani zdravnikov. O da bi v tržaško bolnišnico pač kmalu prišle **redovnice**.

Mnogo tovarniških delavk je že okužanih po soc. demokratičnih idejah.

To delavsko ženstvo je treba **versko** dvigniti po privatni agitaciji, vplivati na gospodarje, da jim *nekatero vrsto del* nikakor ne poverjajo, da jih strogo nadzirajo po *ženskih paznicah*, da jim povečajo *plače*, da jim dajo *ločene prostore* od moških delavcev, poseben vhod, poseben, ločen kraj za odmor, prost čas za razna opravila (verske in družinske dolžnosti).

Delavsko ženstvo potrebuje pouka v **gospodinjstvu**, ker drugače ni sposobno vo-

diti gospodinjstva, ko stopi v zakon in oteža rešenje soc. prašanja.

Kjer ne stanujejo delavke pri svojih družinah je treba dati stanovanje večkrat pregledati od redarstvene oblasti.

Krivi nazori o **vsestranski enakopravnosti ženskega spola z moškim**, so pahnili ženstvo v veliko bedo in s tem povzročili vsej človeški družbi skelečo rano. Majati se je začelo družinsko življenje. Mnogo krivde se je že maščevalo — in zato se je začela protiagitacija. Bog daj, da bi prinesla zaželenih vspehov.

Naše ženstvo bode najbolj varno, če ohrani nedolžno in pobožno srce. To velja v prvi vrsti o mladini. Verno srce morajo imeti mladenke doma in na tujem, ko so pod nadzorstvom starišev ali pa daleč proč od njih. Potem bode *»slovelo slovensko dekle«*.

V organizovanju je Trst precej zaostal, zato pa potrebujejo **mlade organizacije** krepke materialne in moralne podpore od **vseh** slovenskih pokrajin. Posebno velja to o onih ustanovah, ki imajo pred očmi blaginjo slovenskega ljudstva, ki prihaja v Trst od drugod (*izseljenci, služkinje*).

Trst ima velik pomen ne le za nas obmorske Slovence ob sinji Adriji, ki prihajamo z morjem v dotiko s svetom, in mu pričamo, da prebiva tu naš rod, temveč tudi za vse druge Slovence, ki prihajajo v Trst na *delo* ali v *službe*, ali pa ki se čez Trst *izseljujejo*. Važen je Trst za slovensko trgovino, ker po njem uvažamo tuje pridelke in izvažamo svoje. Toda še važnejši mora za nas postati Trst v prihodnosti. Ne umikajmo se morju, viru bogatstva, temveč glejmo da se z njim okoristimo — in »morje nas bo redilo«. — Končujem

Buči morje adrijansko,
Bodi vedno še slovansko —
Ljudstvo pa ob njem krščansko.*

O le naprej,*
Tja do srečnih krajev mej! —
(Konec prih.)

Stabat Mater dolorosa.

Zanimiv početek cerkvene pesni «Žalostna je Mati stala». — Iz nemškega prevel A. Č.

Bilo je v umbrijskem mestu Todi na Laškem.

Na zidu samostana je sedel po kosilu v času počitka frančiškanski pater. Zamišljen je zrl v

daljavo, na obrazu se mu je brala žalost. Iz otožnih misli ga vzbudi pater, ki je prav med tem prišel mimo.

«Brat Janez, zakaj si tako otožen? Lahka rudečica se je pokazala na bledem, izrazitem obrazu brata Janeza. Molčal je nekaj trenutkov, potem pa je rekel:

«Brat Marko, dozdevna modrost človeška je neumnost; le volja božja sama je dobra.»

«Kaj pa si želel, da se ti ni izpolnilo?» je vprašal zopet Marko.

«Čuden se ti bo morda zdel povod moje otožnosti. Žalosten sem že dalje časa, ker se ni še noben pesnik spomnil Marije, ko je stojè pod križem, trpela v svojem srcu bolečine svojega Sina in ko je videla umirati svojo ljubezen. Pesem, ki bi opevala Marijino žalost, bi morala biti taka, da bi pretresla nebo in zemljo, spreobrnila vse grešnike, pesem, ki bi ovenčala pesnika z neminljivo slavo.

„Kdo zamore izliti neizmerno morje v malo jamico?“ odgovori brat Marko: „kdo naj izrazi v borni pesmici vso neizmerno bol preblazene Device?“

«Jaz mislim, da se to pač zaradi tega do sedaj še ni zgodilo, ker ni bil nihče tega vreden; odgovori žalostno brat Janez. «O ko bi se mogel dobiti vsaj med brati sv. Frančiška jedén, ki bi bil vreden opevati žalost Matere božje!»

„Kadar bo volja božja, bodo kamni govorili!“ je bil miren odgovor patra Marka.

Tedaj pa je zapel zvon, naznajač, da je minul čas počitka. Konec je bil njiju pogovoru; hitro sta šla brata vsak na svoje opravilo.

* * *

Iz mesta pa je prihajal do samostanskih zidov šum in hrup. Veliko in malo, staro in mlado je hitelo na slavnostni prostor, kjer se je imela začeti pravkar velika ljudska veselica s petjem, godbo, deklamacijami in plesom. Izmed množice pa se je vedno vzdigoval glas, poln navdušenja: «Evviva Jacopo de Benedetti!» — In po pravici so izgovarjala vsa usta todijških meščanov to ime s ponosom in hvaležnostjo; kajti Jacopo je bil prireditelj in duša te sijajne zabave, kakor je bil on sploh že prej priredil mnogo takih ljudskih veselic.

Jacopu je bilo lahko prirejati take dragocene zabave. Bil je namreč imeniten zagovornik. Glas o njegovih govorniških zmožnostih je šel daleč okrog; zato pa si je prislužil ogromnega premoženja. Še celo v Rimu in Florenci so izgovarjali njegovo ime s spoštovanjem.

Izkazovali so mu skoro kraljevsko čast, a

bali so se ga pa tudi, ker je imel jezik ojster kot nož. Skop pa ni bil, tudi štedil ni s svojim denarjem; živel je in pustil živeti: užival je življenje v polnej meri; kar razsipal je denar. Kjer je bil on, tam je bilo veselje, smeh, veselice, ki jih je on prirejal ljudstvu in meščanstvu v zabavo, so se kar vrstile ena za drugo. Ni čuda tedaj, da so ga Todijci tako slavili in častili. Zato pa tudi ni čuda, da se je Jacopo imenoval samega sebe s samozavednim ponosom prvaka todijškega in da se je večkrat šaljivo izrazil, da bo z njim umrlo mesto Todi, ker je on njegova duša.

Pa dasi je bil ponosen in je samega sebe poveličeval, so ga vendar vsi radi imeli, ker je bil zelo prijazen in ljudomil. Pa če bi ga ne bili ljubili zaradi njega, bi ga bili ljubili radi njegove žene. To vam je bila gospa! V celi umbrijski deželi ji gotovo ni bilo para. Sama dobrota, ljubeznivost in nedolžnost je odsevala iz njenega krasnega stasa. S svojo lepoto je očarala vse, s plemenitostjo pa si je pridobila srca vseh. Vsaki dan je šla v cerkev, pogosto je obiskovala bolnišnico, šla je od postelje do postelje; tu tožila tam pomagala. Ko je stopala po mestnih ulicah ob strani svojega soproga, odeta v dragoceno svilo, so ljudje kar obstajali in jo občudovali. In če bi se prikazala na ulici v kraljevi obleki s kraljevo krono na glavi, nihče je ne bi nevošljivo pogledal, ker ljubili so jo vsi, od prvega do zadnjega, kot najdragocenejši zaklad svojega mesta.

Kako pa jo je še le ljubil njen soprog! Če je imenoval Jacopo svojo ženo zvezdo in solnce svojega življenja, tedaj je govoril resnico. Če tudi je bil ponosen na sebe in na svoje prednosti, vendar je bil tisočkrat ponosnejši na svojo pobožnost, zvesto, dobro ženo Katarino. In čeprav on ni bil pobožen in je skoraj pozabil na Boga in mu ni bilo dosti mar za cerkev, je vendar smela Katarina delati, kar je hotela. V cerkev je lahko šla, kadar je hotela, svojo pobožnost je lahko opravljala, kakor in kadar je hotela. S tem svojemu možu ni bila nič nadležna in on je zaradi tega ni kar nič zaničeval. Če je pa on želel, se je pa tudi napravila po knežje in se udeleževala raznih zabav. S svojo navzočnostjo je še poveličevala možev ugled.

Pri prirejevanju ljudskih veselic je Jacopo gledal le na sebe in na svojo čast — ona pa ni mislila nič na se. Prisostvovala je zabavam le iz pokorščine do moža, a njene misli so bile v nebesih. Koliko je pa ona molila vsaki dan za ljubega soproga, čegar dušno stanje je bolje poznala kot vsi drugi, koliko je ona zanj žrtvovala,

to je bila njena skrivnost, za katero ni nihče vedel.

* * *

V velikih trumah je prihajalo ljudstvo na slavnostni prostor. Jacopo je hitel domov po svojo ženo. Ko jo je zagledal, oblečeno v najlepšo obleko in okrašeno z biseri in diamanti, je začuden obstal in vzkliknil:

«Katarina, kako si ti krasna!

Katarina je pri teh besedah zarudela. Smehljaje se mu je rekla:

„Le počakaj Jacopo, ko pride smrt, ne boš več govoril takih ljubeznivih besed.“

„Kako moreš sedaj, ko se greš veselit, govoriti o smrti?“ jo pokara ljubeznivo Jacopo. «Glej, da mi ne govoriš več o tem!

«Oprosti, dragi Jacopo; nisem mogla zamolčati te misli.“

* * *

Veselica se je začela. Za gospodo je bila pripravljena velika tribuna (oder), pogrnjena z dragocenim blagom. Na sredi med gospemi je sedela kot kraljica na častnem mestu Katarina. Jacopo je imel kot prireditelj mnogo opravila na odru. Za prizori so se vrstile deklamacije, petje, godba. Vse je bilo zadovoljno, veselo, navdušeno. Najbolj zadovoljen, vesel, pa tudi ponosen na uspeh je bil seveda Jacopo. Ravno je odigrala godba veselo, poskočno pesem in še je odmevalo ozračje od navdušenega ploskanja ..., tu se zaslišijo naenkrat strašni, obupni vzkliki, prihajajoči iz stoterih grl, ki so pretresli mozek in kosti. Nastala je strašna zmešnjava. Tu pridrvi na oder Jacopo, ves blede in prepaden.

Kaj pa se je zgodilo — Za božjo voljo? kje so gospe, kje je tribuna? — Velik oblak praha je zakrival mesto, kjer je sprej stala tribuna, izpod katere je prihajalo srce pretresujoče zdihovanje. Tribuna se je bila podrla in pokopala pod svojimi ruševinami vse gospe.

Kot blazen je tekel Jacopo k podrtini in začel klicati: «Katarina, Katarina, kje si?

Pa je bilo nemogoče najti je. Z veliko težavo in previdnostjo so začeli odstranjevati trumove, in kmalu so potegnili izpod podrte tribune tu mrtvo, tam težko ranjeno gospo. Sto rok je pomagalo pri rešitvi. Tu zasliši Jacopo svoje ime. In na onem mestu, odkoder je prihajal ta glas, so vzdignili ranjeno gospo. Jacopo je spoznal hitro obleko; bila je njegova Katarina. Taki je bil pri nji, pa tudi nekaj milosrčnih gospa je že priskočilo, ki so pomagale mrtvaško blede

gospej Katarini. Bila je smrtno ranjena. Kot malo dete je jokalo ob umirajoči soprogi Jacopo.

Tu je za trunutek odprla oči in z velikim naporom rekla:

«Zraka želim.»

Hitro ji je prerezal Jacopo krasno obleko, toda kot omamljen je obstal, pod krasno obleko Katarinino se je pokazala strašna spokorna obleka, ki jo je nosila na svojem životu žena tega življenja in veselje vživajočega moža; zelo grobo je bila tkana ta spokorna obleka in tu in tam so bili ušivani v njo ostri mali žeblički.

V taki obleki je prisostvovala Jacopova žena veselici!

„Katarina!“ To je bila edina beseda, ki jo je mogel izreči Jacopo v tem trenutku, pri tem pogledu. Oči so mu bile polne solz.

Ona ga je pa pogledala ljubeznivo in je rekla: «Moj Jacopo, z veseljem trpim za te!

Kmalu na to je prišel k umirajoči Katarini duhovnik s sv. oljem. Potem, ko ji je dal sv. odvezo in jo pomazilil s sv. oljem, ga je pogledala s hvaležnim očesom, obrnila svoj pogled še enkrat na moža — in bila je mrtva. Izdihnila je najplemenitejša gospa todijska, zvenela je najlepša cvetka umbrijska.

* * *

Leta so minula. Telo Katarine se je spremenilo v prah, odkoder je prišlo.

V Jacopovi palači stanujejo tuji ljudje, le tuje obraze srečavaš po ulicah todijskega mesteca; otroci so že zrastle, starčki so pomrli. Le zidovje samostana je čisto kakor pred dvajsetimi leti, toda brata Janez in Marko sta že osivela in sta se močno postarala.

In želja brata Janeza se je izpolnila. V tem času je namreč dobilo krščanstvo ono vzvišeno pesem, ki opisuje žalost Matere božje pod križem; in oče te pesmi je bil eden izmed bratov sv. Franciška. V todijski frančiškanski cerkvi so vdolbene pod postaje križevega pota posamezne kitice prekrasne pesmi: „Stabat mater dolorosa, pesni, polne žalosti in bridkosti. Zložil pa je to pesem — brat Jacopo Benedetti iz Todija, imenovan Jacopus.

Glas iz „zavoda sv. Nikolaja“ v Trstu.

V avgustu t. l. je prejel naš zavod samo te-le prispevke: sl. županstvo Kanal je poslalo 40 K, sl. županstvo Dol pri Kamniku 5 K, gdč. Ivana Štefancič in gdč. Antonija Vončina po 2 K. Srčna hvala blagim dobrotnikom!

Iz navedenih prispevkov je razvidno, da se je na ta prekornisti zavod v zadnjem času žal pozabilo. Tega pa ne bi smelo biti. V tem času se je oglasilo v zavodu mnogo deklet in zavod je moral mnogo potrošiti, če jih je hotel sprejeti v svoje zavetje. Kako pa naj še izhaja brez obilnejših prispevkov? Ali se sme tako pozabiti na zavod, ki ima tako plemenit namen, oskrbovati revna, brezposelna dekleta?

Včasih se sliši, da te služkinje niso vredne podpore, da niso mnogo vredne, ko prihajajo v službo. Res se najde tudi med našimi dekleti plevel, a te je treba poučiti in radi ene ali dveh ne sme trpeti dobra stvar. Saj je pač veliko več deklet iz zavoda, ki služijo mnogo let v isti hiši v popolno zadovoljnost svojih gospodarjev. Take delajo gotovo čast našemu zavodu.

Včasih je pa tudi sitna gospoda sama kriva,

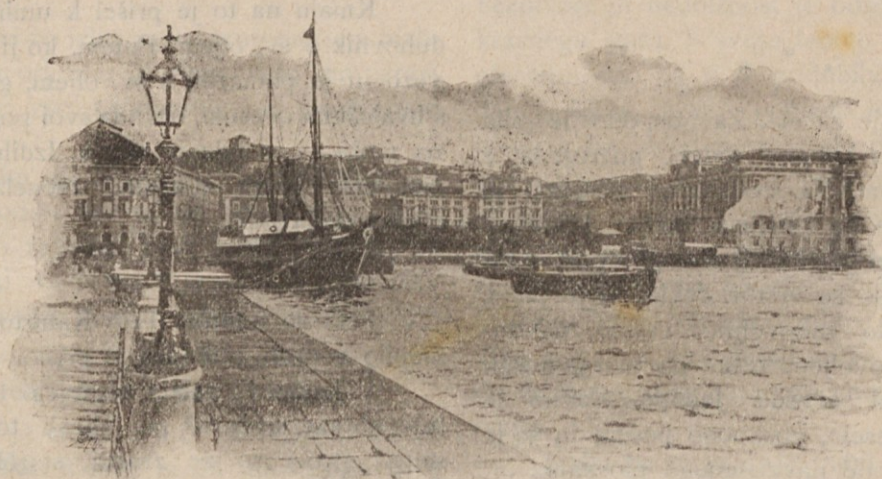
da ji ne more vstreči nobena služkinja; te krivde ne more sprejeti zavod na-se. Tu ne ostaja drugega nič, kakor da eden in drugi malo potrpi in stvar pojde že lepo naprej.

Sedaj na jesen nam prihajajo dekleta od vseh strani in večkrat jih imamo 40—50 na večer pod streho. Nobene se ne odslovi, vse so prijazno sprejete, in marsikateri, ki nima nič, se tudi gmotno pomaga.

Slavna županstva so naprošena, naj se vsako leto spominjajo našega zavoda z redno podporo. Saj prav od zunaj prihaja največ deklet ne pa iz Trsta in okolice. Vsem, ki imajo usmiljenje z ubogimi dekleti, ki iščejo službo v Trstu, priporočamo zavod v blagohotno podporo, katere je vreden in potreben.

Odbor zavoda sv. Nikolaja.

Trst, via Farneto 18.

Glavni trg v Trstu.

Naša društva.

Moška Marijina družba v Trstu bode imela dne 7. oktobra odborovo sejo ob 9. uri zjutraj in popoldne svoj mesečni shod ob 1³/₄.

Pevske vaje so ob torkih in petkih.

Slov. kat. izobraževalno društvo je imelo svoje II. predavanje dne 2. septembra.

Ko je prišlo dne 16. sept. na 600 romarjev iz Kranja v Trst so jih udje izobraževalnega društva in moške Marijine družbe čakali na poštaji in spremljali po mestu.

Koledarček.

Oktober

ima 31 dni. Dan se skrči v tem mesecu za 36 minut. 1. ponedeljek Remigij, škof; Aneta, muč. — 2. torek. Leodagar, škof. Teofil, spoz. — *Danes je ščep ob 1 uri 46 min. po noči. Lepo, da si bolj mrazlo vreme.* — 3. sreda. Kandid, muč. Evald, muč. — 4. četrtek. Frančišek Seraf., sp.; Edvin kralj. — 5. petek. Placid in tov., muč.; Gala, vd. — 6. sobota. Bruno, sp.; Fida, dev. muč.

7. XVIII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij; Jezus ozdravi mrtvoudnega) *Roženvenška nedelja.* Sergij, tržačan, muč.; Justina, dev.; Marko, grof. — 8. ponedeljek. Brigita vdova; Sinaron, sp. — 9. torek. Dionizij, šk.; Abraham, patr. — 10. sreda. Frančišek Borg, sp.; Gereon, muč. — *Danes je zadnji krajec ob 4 uri 37 min. popold. Še vedno bo lepo.* — 11. četrtek. Nikazij, šk.; Firmin, šk. — 12. petek. Maksimiljan, šk. muč.; Serafin, sp. — 15. sobota. Edvard, kralj; Koloman, muč.

Kupujte narodni kolek!

Kaj pravi politika?

Avstrija-Ogrsko. Cesar se je povrnil iz lšla; sedaj je v Šenbrunu, in je še bolan. Prestolonaslednik Franc Ferdinand mu je poročal o vojaških manevrih v Dalmaciji in o obisku v Bosni. — Odsek za volilno reformo jako pridno deluje. Več paragrafov so vsprejeli K vsem točkam predlagajo različni poslanci razne poboljške in dostavke. Večinoma pa so bili vsprejeti vladni predlogi. Razpravo o nekaterih točkah so odložili na poznejši čas. Izvolili so tudi še poseben pododsek 9 članov, med katerimi je tudi dr. Šušteršič, ki se peča s predlogom poslanca Starzynskega, kateri zahteva, da naj državni zbor z ozirom na to, da sta §§ 11 in 12 državnega temeljnega zakona glede kompetence državnega in deželnih zborov nejasna in pomanjkljiva in ker je državni zbor preobložen z delom, jasno omeji kompetenco med državnim in deželnimi zbori. Kratko povedano, on želi, da dobijo deželni zbori večjo postavodajalno moč. Če pomislimo, da smo Slovenci razven na Kranjskem povsod v deželnih zborih v manjšini, ne moremo biti za razširjenje delokroga deželnih zborov, dokler, ne dobimo zakona v varstvo narodnih manjšin. Ministrski predsednik Bek je izjavil, da vlada ne more pritrditi nobeni ustavni spremembi. — V zbornici sami pa so bile precej živahne seje, ker so poslanci uložili več nujnih predlogov, v katerih so prijemali vlado radi nekih dogodkov, ki so se pripetili v počitnicah. — Novi član odseka za volilno reformo, dr. Tavčar je začel z m to obstrukcijo a se je osmešil. — Nagodbena pogajanja med ogrsko in avstrijsko vlado, ki so se vršila v Budimpešti se bodo nadaljevala na Duna u dne 1. okt. — Ogrski domobranci dobijo artilerijo — Razpor med hrvaškimi starčevičani in resolucijonaši je postal tako oster, da mislijo prvi preprečiti izvolitev S pila za delegata v ogrski državni zbor. — Odstopil je moravski cesarski namestnik grof Zierotin Istotako gre v pokoj baron Calice, avstrijski poslanik v Carigradu. Cesar ga je povišal v grofa. Na njegovo mesto pride najbrže grof Pallovincini, dosedaj poslanik v Bukareštu. Avstrijski poslanik v Carigradu igra jako važno vlogo v balkanski politiki.

Drugi kraji. Umrl je oni, ki je bil groza ruskim revolucionarjem — general Trepov. Kateri je bil pravi vzrok njegove smrti, se bo pač težko zvedelo. Car ne potuje s svojo družino po finskem zallvu Vsaki dan se bere o umorih višjih državnih uslužbencev. Zadnje dni se je govorilo tudi o odkritju zarote proti carjevemu življenju. — Grški princ Jurij, ki je bil guverner na Kreti je odstopil in tudi že odpotoval domu; njegov naslednik bo Zaimis bivši grški minister —

V Manhajmu na Nemškem zborujejo socialni demokrati. Predsednik je judovski milijonar Singer. Prišlo bo gotovo do hudih debat, ker večina ni zadovoljna z glavnim glasilom „Vorwärt“. — Švicarski katoliški shod zboruje v Frajburgu. Udeležilo se ga je 20 000 oseb. — Francoski škofje so izdali pastirski list, ki je bil prebran v nedeljo po vseh cerkvah. Popolnoma se uklonijo papeževi volji, ugovarjajo ločitvi cerkve od države, odklanjajo verske družbe in pravijo, pa bodo ob primernem trenutku izdali navodila, kako izvrševati božjo službo. Dobro znamenje je, da stoje vsi duhovniki za škofi in najbrže tudi ljudstvo se ne bo hotelo ločiti od svojih pastirjev.

NOVICE.

Cenjene naročnike, ki so spremenili v zadnjem času svoje bivališče oziroma svoj naslov, naj nam to naznanijo **po dopisnici**. Upravnistvo se pri tolikem delu ne more ozirati na oznanila, ki se morda tu pa tam čitajo raztresena v kakem časopisn.

Prefekt v škofijskem konviktu v Trstu je imenovan to leto bogoslovec g. Valentič Drago-tin. Nadzorovanje in vzgojevanje dijakov je težavna služba. Bog daj dobro srečo.

+ **Monsignor Alpi** — jezuit. Iz Gorice je prišla nenadoma vest, da je stopil profesor bogoslovja monsignor Dominik Alpi v družbo Jezusovo. Minoli teden se je odpeljal iz Gorice v Italijo v določen mu samostan. Zvedeli smo tudi, da je bila to že od nekdaj njegova želja, le skrb za ubožno mater mu je branila vstop v redovniško življenje. Doma je bil iz rimske okolice, vendar se je pri nas popolnoma vdomačil, saj je bival v Gorici okoli 40 let. Odkar je odšel škof Valussi iz Gorice, je poučeval Alpi v tretjem tečaju semenišča pravoslovje (to je nauk o krščanski pravičnosti: varuj se hudega in stori dobro.) S svojim tihim značajem je družil profesor Alpi veliko svetost, globoko znanje in izvanredno požrtvovalno delavnost. Urejeval je tudi list „Eco del Litorale“. Sedaj, ko je imel vživati zaslužen pokoj, se je odpovedal svetu in vsem častem (saj je bil tudi od sv. Očeta odlikovan) ter šel še popolnejše služiti Bogu. Vsi, ki smo ga poznali, mu želimo pravo srečo za tihim samostanskim zidovjem.

+ **Tatinski napad na rojansko cerkev**. Ko je odpiral v torek zjutraj cerkovnik rojansko cerkev, je našel na stopnici pred vratmi, ki peljejo skozi zakristijo v cerkev, eno močno dleto in eno spičasto žago. Pri belem dnevu smo kmalu opazili, da so poskušali po noči tatovi pri

teh vratih vlomiti v cerkev, a so zbežali, ko so najbrž slišali, da kdo prihaja in so v naglici pustili tudi svoje zločinsko orodje. Dve luknji so zvrtili s svedrom v vrata, koja so mislili potem obžagati. Vendar niso nič opravili, ker so vrata zelo močna in prav na istem mestu znotraj z železom okovana. Vrhutega jih je, kakor rečeno, kdo prestrašil. To je v kratkem času že tretji roparski napad na rojansko cerkev. O vsem tem je bila policija takoj obveščena.

+ **Prvo protialkoholno zborovanje na Goriškem** priredi dne 21. oktobra t. l. »Abstinenčni krožek« v Mirnu. Zborovanje obeta biti jako zanimivo oglašenih je že več govornikov. Tu ti društvo »Abstinent« v Ljubljani pošlje svoje govornike.

Zborovanje se vrši po sledečem redu: od 11. do 1. ure pop. zaupno zborovanje Abstinentov in vabljenih, potem skupno kosilo. Ob 3. uri pop. začne veliko javno zborovanje in traja do 7. ure zvečer. Ob pol 8. uri zvečer vstopnine prosta veselica za vdeležence zborovanja.

Natančnejši vspeh govorov in govornikov se objavi v kratkem.

»Abstinenčni krožek«

v Mirnu, Goriško.

× **Iz Št. Vida nad Ljubljano.** Dne 16. t. m. se je obhajala tukaj slavnost štiridesetletnice Blaž Potočnikove čitalnice. Šentvidci so se potrudili, da to redko slovesnost čim lepše praznujejo, kar se jim je tudi lepo posrečilo, a bi se še bolj, da ni slavnosti motilo deževno vreme. Vkljub istemu so pohitela bratska društva iz okolice, (med kojimi je zlasti vzbujalo pozornost »Kat. rokodelsko društvo« s svojim vrhim pevskim zborom), da se pri pogledu na 40 letno delovanje čitalnice spomnijo s Šentvidčani tudi rajnega župnika Blaža Potočnika; saj je on tisti ki je vdihnil v Št. Vidu novo življenje s »čitalnico« in pokazal pot do moške samozvesti tako, da stojijo danes Šentvidci — po zaslugi »čitalnice« — na precejšnji stopinji politične izobrazbe kar nam jasno pričajo različna društva in lepi red, ki vlada v njih. Čule so se mile Potočnikove pesmice in s klici: »Slava Potočniku!« so se razšla društva proti večeru. Dal Bog da bi »čitalnica« še nadalje reševala svojo nalogo, kot jo je doslej, kar pa bo storila le, če ostane zvesta Potočniku in bo na strogo katoliškem stališču širila krščansko prosveto, ker je le to edina pot do prave ljudske izobrazbe.

× **Iz Kozjega na Štajerskem.** Čudna in redka prikazen je videti v Kozjem na mladi jablani gospe Frančiške Dvornik v mesecu septembru. Ta jablana je v najlepšem cvetju, kakor sp mladi meseca maja. Čudna je božja v emogočnost v ti

jesenski dobi. Druge jablane so dozorele, a ta še le cvete, kar vidite na tu poslani vejici z lepim svežim rudečim cvetjem, *, Kdor želi, si to lepo cvetoče drevce lahko ogleda; prvo je ob glavni cesti, ki vodi od podružne cerkvice sv. Eme v trg. Toraj na veselo pomlad kaže to, ne pa na čmerno jesen.

Ljubi Bog nam je poslal poslal po ljudi suši, ki je bila ves vroči mesec avgust že dolgo pričakovani, zaželjeni dež. Danes dne 16. septembra, ko to pišem je dež lil, kakor bi kdo iz škafa vlival. To je prava božja kapljica z nebes, ki bode omehčala trdo zemljo da se bo dalo orati in sejati. Samo ljubi Bog nam daj kaj lepega vremena. Kar Bog stori, vse prav stori.

Prišel je veseli čas kožuhanja (ičanja). Mladina pazi, da si ohraniš nedolžnost.

Grozdje lepo dozorva. Ajda in druga jesenska zelišča kažejo prav dobro, samo Bog nas obvaruj zgodnega mraza. Sadja je malo, ali pa skoraj nič. Taka je letos letina pri nas.

Predstavil se je tudi pri nas novi list Mladoslavenec iz Ljubljane, ki je protiverski od nog do glave prav po i škarjatovsko. Torej pro: z njim.

× **Z nove železnice.** Za električno vožnjo nove železnice od Celovca do Gorice se name-ravajo izkoristiti vodne moči in sicer pred vsem one Save in Radovne. Predpriprave se baje že vrše in bo naprava stala okoli 15 milijonov kron. To bi bilo velikega pomena za železniški promet, ker bi ta moč gnala na dan po 60 vlakov med Celovcem in Trstom in pa dima bi ne bilo več.

× **Velika železniška nesreča pri Celovcu.** Velika železniška nesreča se je pripetila 16. t. m. na železniški progi med Porečami in Krivo vrbo na Koroškem. S postaje Poreče se je odpeljal predčasno dne 16. septembra popoludne ob 4. uri 14 minut osebni vlak št. 17 južne železnice. Ob 4. uri 14 minut bi se morala križati v Porečah celovski vlak št. 17 in beljaški št. 18. Prometni uradnik je pa spustil vlak s postaje prej nego li je došel nasprotni vlak. Proga ima le en tir. Vlaka sta vozila z vso naglico. Strojvodji sta v ovinku zapazila pretečo nevarnost, da vozita vlaka eden proti drugemu in sta storila vse, da ustavita vlaka. A bilo je prepozno, vlaka sta trčila z nekoliko pomanjšano hitrostjo.

Grozen pok je naznanjal nesrečo. Kričanje in stokanje iz železniških vagonov je dokazovalo da se je zgodila velika nesreča. In res so se kmalu prepričali, da so bile tri osebe mrtve na mestu. Osem oseb je bilo nevarno ranjenih, nad dvajset oseb pa je bilo lahko ranjenih. Umrli so

*) Dopisnik nam je poslal v uredništvo tako sveže (frišno) cvetje omenjene jablane.

na mestu l. 1843, rojeni beljaški frančiškan Bolvary, žena železniškega izprevodnika Berta Kemperle iz Maribora in mariborski strojevodja Kramar. V celovski bolnišnici je umrl še strojevodja Honka. Prometni uradnik Lederer, ki je zakrivil nesrečo, je omedlel, ko je izvedel o nesreči. Dal se je odvezati od službe. Ranjence so odpeljali v Porece in v Celovec.

Darovi

poslani družbi sv. Cirila in Metoda

a) v juliju:

Upravništvo „Slovenec“ 388 K 47 vinarjev; upravništvo „Slovenski Narod“ 58 K 13 vinarjev; upravništvo „Soča“ 2 K. Podružnice: V Velikovu 124 K; šentjakovsko trnovska moška v Ljubljani 92 K; moška v Trbovljah 132 K 27 v; v Kobaridu 30 K; ženska v Novemestu 235 K; v Ljutomeru ob blagoslovljen u križa pri Vršču v Sk. čji vasi nabranih 6 K; ženska v Trnovem 105 K 40 v; za Jeseniško občino 100 K; ženska v Prvačini pri Gorici 25 K; ilirsko - bistrsko - trnovska moška 76 K; Občine: St. Peter na Krasu 30 K; Skof. čje ob jezeru 10 K; Logaves 20 K; St. Rupert pri St. Juriju 5 K; Lokev na Krasu 20 K. Posojilnice: V Semiču 40 K; v Nabrežini 10 K. Društva: Trgovska obrtna zadruga v Gorici 100 K; akad. dr. „Tabor“ v Gradcu čisti dobiček veselice 32 K. Trnovski mohorjani v Ljubljani 10 K. Volitev pok. c. kr. real prof. Jakoba Gomilšaka pri Novem sv. Antonu v Trstu 200 K. Tvrdka G. Auerjevi dediči v Ljubljani od družbinega piva 501 K 12 v; Uroš Kersnik od družbinega šanpanjca 36 K 88 v; Tvrdka Ivan Jebačin v Ljubljani 479 K 60 v. Razni: Gedar W. ngurstoj v Predloki 5 K; Ivan Vrančič, c. kr. sodni pristav vsled poravnave v neki kaz. zadevi pred c. kr. sodnijo v Kostanjevici 20 K; poštar Lah v Tolminu na fantovskem večeru g. Josipa Ferfolja nabranih 14 K 60 v; pevsko in tamburaško društvo „Ivan“ v Trbovljah po g. Persoglio nabranih 14 K 20 v; P. Švegelj, župnik v Movražu 10 K; Andrej Znidaršič, vikar Gradno 5 K; Minka Herman v Kamniku dobljeno stavo 3 K; Josip Novak v Š. ocijanu 10 K; Valentin Bernik, župnik na Homcu 10 K; Franc Krek, župnik v Vranji peči 20 K; Ivan Ššek, bogoslovec, nabral na novi maši g. Ivana Pogačar v Vrbi na Gorenjskem 22 K 22 v. Za „Veselovo knjižnico“ 8230 v. Za uradni kolek 89 K. Za 13. družbenih koledarjev 20 K 50 v.

b) v avgustu:

Upravništvo „Slovenski Narod“ 750 K 45 v; Upravništvo „Slovenec“ 146 K 20 vinarjev; upravništvo „Soča“ 8 K 22 vinarjev. Podružnice: V Železnikih 52 K 20 v; ženska v Logatcu 200 K; ženska v Litiji 82 K; moška v Logatcu 72 K; moška v Celju 500 K; ženska v Celju 500 K; ženska v Kranju 124 K; moška v St. Juriju ob juž. žel. 150 K; moška v Krškem 56 K; ženska v Gorici 200 K; za Ljutomer in okolico 158 K 42 v; Županstvo Dol pri Kamniku 10 K; Posojilnica v Ljutomeru 10 K. Tvrdka Adoli Jacobi na Dunaju od družbinih svalčičnih papirčkov 46 K 31 v. Razni: Uršič in Lipej v Brežicah na Savi dobiček od „slov. znakov“ 50 K; namesto kresa v Mengšu darovali: neimenovao 20 K;

župnik Anton Korbič 1 K, župnik Ivan Teran 7 K; prof. Ivan Hutter 3 K; — stud. phil. Josip Puntar ob priliki izleta kat. nar. dijaštva v Idrijo nabranih 28 K, „Sokol“ v Šiški del čistega dobička vrtno veselice 40 K; kanonik Josip Dobrovc v Velikovu nabranih 28 K; župnik Anton Meško med izletniki v vinogradu dr. Ivana Leršak 14 K 60 v; Josip Tušak nabral v družbi ptujskih pomočnikov pri sv. Antonu v Slov. Goricah 1 K 64 v; prof. A. Jurtela v Moskvi pri Ptuj 30 K. Anton Godec, učitelj v Lembahu pri Mariboru 3 K; dr. Tominšek noč pripripradete stranke vsled poravnave gostilniškega prepira 20 K; vesela družba v gost. pri Poldetu na Cvibljah pri Trednjem 6 K; V. Tajnšek, stud. med čisti dobiček ljudske veselice v Velenju 150 K 30 v. Za „Veselovo knjižnico“ 49 K. Za narodni kolek 125 K 12 v. Za 4 družbene koledarje 8 K 20 v. Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Določila

o preskrbninskih užitkih posvetnim učiteljem, učiteljicam in otroškim vrtnaricam „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ ter njihovim vdovam in sirotam.

§ 1. Stalno nameščeni učitelji(ce) in otroške vrtnarice imajo pravico do pokojnine, katera znaša po desetih brez pretrga prebitih službenih letih štirideset odstotkov; za vsako nadaljno službeno leto pa po dva odstotka zadnje v pokojnino vštene plače. Po službeni dobi štiridesetih let jim gre torej kot pokojnina polna vštene plača. Vendar se pa pokojnina učitelja(ice) ali otroške vrtnarice ne sme odmerjati nižje kakor s petdeset odstotki zadnje vštene plače. *)

Kadar se službena doba preračunja, se deli leta ako presegajo šest mesecev, računijo za polno službeno leto.

V pokojnino je vštenevna ona redna letna plača, katero je užival dotičnik neposredno tisti čas, predao je bil upokojen.

Starostne doklade in opravilne doklade šolskih voditeljev je pri upokojenju vštenevati v redno letno plačo.

§ 2. Z učiteljicami in otroškimi vrtnaricami, ki postanejo za službo nesposobni(e) po bolezni ali po telesni poškodbi, katere niso povzročili(e) sami(e) nalašč se ravna, če tudi niso doslužili(e) deset let, pač pa vsaj pet službenih let tako kakor bi bili(e) res prebili(e) deset službenih let.

§ 3. Učiteljske osebe, ki izstopijo prostovoljno iz družbine službe ali pa so po disciplinarnem potu dejane iz službe, izgubijo pravico do pokojnine in do preskrbninskih užitkov kateregakoli imena. Tudi nimajo pravice do povrnitve pri-

*) Tu ni jasno, ali velj. 40. ali 50 odstotkov; to bi moralo biti boljše povedano. (Opomba ured.)

spevkov, ki so jih že vplačali v preskrbninski zaklad.

Za prostovoljno odpoved se smatra tudi, ako se učiteljica ali otroška vrtnarica omoži.

§ 4. Oni, ki so dovršili 60. leto starosti in 35. službeno leto, morejo na svojo prošnjo biti upokojeni tudi brez dokaza nesposobnosti za službo, ki ga je sicer treba

§ 5. Vdove in sirote učiteljev imajo pravico do preskrbnine le takrat, kadar bi bil umrli soproog, oziroma oče sam imel pravico do pokojnine

Če je umrli soproog izpolnil že deseto vstevno službeno leto, se odmeri vdovska preskrbnina s 40 odst. zadnjih v pokojnino vstevnih moževih prejemkov.

Vsota vdovske preskrbnine in vzgojevalnih doneskov (§ 8.) pa ne sme presegati sprogove pokojnine.

§ 6. Če se je zakon sklenil še le v pokoju ali če je bila zakonska združba pred sprogovo smrtjo vsled krivde sprogove sodnijsko ločena, vdova nima pravice do pokojnine.

§ 7. Ako se vdova zopet omoži, izgubi pravico do nadaljnjega izplačila pokojnine.

§ 8. Zakonskim ali s kasneje sklenjenim zakonom pozakonjenim otrokom učitelja gre vdovi, ako ima pravtco do zaporedoma tekoče preskrbnine, vzgojiteljevalni donesek.

Odmerja se v višini ene petine vdovske pokojnine za vsakega nepreskrbljenega, v njeni oskrbi stoječega otroka do dovršenega 20. leta življenja ali pa do njegove poprejšnje preskrbe.

Vendar pa ne sme vsota vseh vzgojevalnih doneskov presegati zneska vdovske preskrbnine.

§ 9. Sirote brez o'eta in matere, ali njim enake sirote imajo, če so nepreskrbljene ter niso dovršile 20. leta življenja, pravico do sirotinske preskrbnine v skupnem znesku polovice one vdovske preskrbnine, katero je prejemale njih mati ali mačeha, ali katera bi ji šla po § 5.

Ako bi pa vsota normalnih vzgojevalnih doneskov po § 8. presegala znesek sirotinske preskrbnine, je večji znesek nakazati kot doklada k sirotinski preskrbnini po glavah. To pa tako, da vsakokrat, ko kak otrok izgubi pravico do prejemanja, odpade znesek nanj pripadajočega vzgojevalnega doneska in to dotlej, dokler oni večji znesek ne izgine popolnoma, ter ostane samo polni znesek sirotinske preskrbnine.

Sirotinska preskrbnina z dokladami vred ne

sme v nobenem slučaju presegati višine vdovske preskrbnine, katera jej gre po § 5

(Konec prihodnjič.)

Za kratek čas.

(Napisal Števo E.)

To bi bil lep osel. Mihel: „Eh Janez, kaj pa vendar počenjaš; tvoja ušesa so vsak dan daljša? Janez: „Da, da, moja dolga ušesa, pa tvoja kratka pamet, to bi bil lep osel!“

Novodobni berač. Gospod: „Kaj te ni nič sram, še tako močan, pa beračiš?“ Berač: „Gospod, brez dela vendar ne morem živeti!“

Snubač pride k bogatemu kmetu snubit domačo hčer. Kmet: „No, jaz nimam nič proti temu ker Vas poznam, da ste blag in nesebičen, samo to vam poprej povem: najmlajša hči bo dobila 1000 K dote, starejša 2000 K, najstarejša 3000 K. Snubač: „Prosim ali nimate nobene starejše?“

Skrivnost. Ženske sicer po večini slovijo kot take, ki ne morejo utajiti nobene skrivnosti; samo ena je, ki jo drže, namreč koliko je katera stara.

Naša slika.

Današnja slika predočuje glavni trg (piazza grande) v Trstu. Ta precej prostorni trg leži na južno-zspadni strani mesta, ne daleč od morskega obrežja. Od morja ga loči le mal vrtec. Če se gleda iz morske strani na trg, se ima naravnost pred seboj tržaški magistrat z veliko uro na stolpu in dvema moškima kipoma (Mikec in Jakec), ki bijeta ure ob zvon. Na levi se dviguje fina nova stavba namestništva, na desni pa Llojdova palača.

Listnica uredništva.

G. Štefan Stanič, načelnik tržaške moške Marijine družbe. Dobili smo prepozno!

Uganke.

I. Rešitev

1) Petelin 2) odmev ali pa telefon. 3) pipo se vzame pri praznem sodu in se jo nasadi k polnemu.

Prav jih je reši samo Kjuder Albin, dijak v Trstu, ki prejme tu li svojemu stanu primerno darilo.

II. Nove uganke

1) Dokler po zraku leti, je on, ko po zemlji šumi, je ona.

2) Z «b» se večkrat po cestah nahaja, z «z» se jako drago prodaja.

(Kjuder Albin.)

3) Kaj ne more kristijan nikdar postati? (Francšek Debevč.)

Čas zglasitve za darilo do 9. oktobra.